

OB KONCU VOJAŠKEGA UDARA V ALŽIRIJI**DE GAULLE JE SPET UKROTIL SVOJE GENERALE****Upor, ki je Francijo privedel na rob državljanske vojne - Široko odprta pot za pogajanja z Alžirci - Razpoke in slabosti francoske državne uprave**

Ko se še ni polegla napetost, ki jo je v svetu povzročil oboroženi napad na Kubo, je kot strela z jasnega neba že treščila med svetovno javnost vest, da so se štirje francoski generali ter del vojske uprli zakoniti De Gaullovi vladi in prevzeli domala vso oblast v Alžiriji. Nenavadni dogodek je imel za posledico, da so ljudje na Zahodu in zlasti v zahodni Evropi na mah obrnili vso pozornost na Francijo, kajti preočitno je bilo, da se ta država nahaja pred eno najhujših in najnevarnejših preizkušenj v vsej svoji povojni zgodovini.

Prvo vprašanje, ki so si ga mnogi postavljali, je bilo, kako se je kljub avtoritarnemu režimu, ki danes vlada v Franciji, moglo zgoditi, da so nekateri generali tako rekoč čez noč obrnili hrbet zakoniti vladi, prelomili prisego, ki so jo dali svojemu vrhovnemu poveljniku in hkrati predsedniku republike Charlesu De Gaulleu ter same sebe oklicali za nove voditelje države. Spričo dejstva, da so uporni generali v noči med četrtkom in petkom zadnjega tedna lahko prevzeli oblast v Alžiru in drugih mestih tamkajšnje dežele ter odstranili vladi zveste vojaške in civilne oblastnike, ne da bi padel niti strel, se je lahko upravičeno sklepalo, da gre za široko zasnovan in natančno preračunan načrt, ki more v temeljih zamajati sedanjo francosko peto republiko.

To možnost in bojazen je potrdil sam ministrski predsednik Debré, ki je v prvem dramatičnem radijskem govoru med drugim sporočil francoskemu ljudstvu, da je treba vsak trenutek pričakovati, da se padalske enote, ki tvorijo jedro uporne vojske, pojavijo nad Parizom in ga skušajo zasesti.

V vladnih vrstah je morala nastati precejšnja zmeda in so prišle na dan hude pomanjkljivosti ter določene razpoke, kajti jasno je bilo, da do tako nevarnega upora ni moglo priti brez posredne ali neposredne pomoči in podpore nekaterih oseb, ki imajo v svojih rokah ključne položaje v vodstvu države.

NEGOTOVOST IN ZMEDA

De Gaulle, Debré in tovariši niso natančno očitno poznali niti stanja v vojski, ki se nahaja na matičnem ozemlju, in niso bili gotovi, da jim je ostala zvesta, če so v boju proti padalcem in uporni vojski klicali na pomoč civilno prebivalstvo, kateremu so že pričeli razdeljevati orožje. Določena senca je padla tudi na policijo in ostale organe javne varnosti, in sicer

predvsem zato, ker niso mogli ali morda niso hoteli pravočasno zvedeti, kaj se pripravlja, in tako zakrivali, da je bila politična oblast popolnoma iznenadena. Da so med organizatorji prevrata in nekaterimi policijskimi krogi obstajale določene zveze, dokazuje dejstvo, da je kljub nadzorstvu marsikateri znan desničarski kolovodja lahko zginil neznanokam.

Glede na tako zmedeno in negotovo stanje v vrstah tistih sil, ki v vsaki državi tvorijo najčvrstejšo oporo politične oblasti in omogočajo, da ta lahko vodi državne posle, je bilo jasno, da se Francija nahaja na robu državljanske vojne, ki bi imela najhujše posledice ne samo za francoski narod, temveč verjetno za ves svet.

NEVARNOST FASISTIČNEGA REŽIMA

Prva posledica upora v Alžiriji pa je bila — kot se čudno sliši — da je iznenada stopilo v ozadje vprašanje sedanjih in bodočih odnosov med Francijo in alžirskimi domačini, bojujočimi se za svojo narodno in socialno osvoboditev, ter da je odločno prešla v ospredje nevarnost, da se v Franciji sami uvede režim klasičnega fašističnega kova.

Spričo takšne perspektive so se vsi spraševali, kaj bo ukrenil general De Gaulle, in zlasti, ali mu bo samo s svojim vplivom in s svojo avtoriteto spet uspelo srečno

premagati novo in gotovo najhujšo preizkušnjo, pred katero je bil postavljen, potem ko je leta 1958 ponovno prevzel vrhovno oblast v državi.

Francoski predsednik je kmalu po začetku prevrata segel po tistih sredstvih, ki jih v takih primerih predvideva nova ustava. Na osnovi njenega 16. člena je združil vso državno oblast v svoje roke. Proglasil je obsedno stanje in v kratkem, a neverjetno odločnem radijskem govoru napovedal neizprosno boj upornim generalom in vsem njihovim sodelavcem ter pomagačem.

POSEG MORNARICE

Poveljniku vojne mornarice, ki mu je vsa ostala zvesta, je ukazal, naj krene s svojim ladjevjem proti alžirski obali in naj poskrbi, da upornikom prekine kakršnokoli zvezo z matično državo. Pravilno je namreč računalo, da bo s pomočjo popolne blokade ne samo preprečil napad uporniških enot na Francijo, temveč dosegel, da se bodo uporniki prej ali slej morali predati, ker jim bo zmanjkalo orožja, in predvsem goriva ter denarja.

Ker se je kasneje izkazalo, da so tudi med vojsko v Alžiriji mnogi poveljniki ter vojaki ostali zvesti zakoniti vladi, je De Gaulle sklenil preiti v napad ter ukazal, naj se proti upornikom uporabijo vsa razpoložljiva sredstva in tudi orožje.

Pustolovščina je trajala samo 100 ur

Tako se je pustolovščina, ki so jo s pomočjo tujske legije, katere jedro tvorijo vojaki nemške narodnosti, organizirali generali Challe, Salan, Zeller in Jouhaud, za srečo končala v 100 urah in terjala samo dve smrtni žrtvi ter nekaj desetih ranjenec.

Po štirih dneh je zakonita francoska vlada ponovno vzpostavila svojo oblast v vseh glavnih alžirskih mestih in, kot se zdi, na vsem ostalem ozemlju. General Challe se je predal in se že nahaja v pariških zaporih, kjer čaka na sodno obravnavo. Ostali trije generali pa so zbežali in jih doslej še niso izsledili.

V notranji politiki je De Gaulle brez dvoma dosegel veliko zmago, saj je najbrž dokončno porazil tiste sile, ki nasprotujejo njegovemu načrtu o rešitvi alžirsko-francoskega spora. Ta je, kot znano, globlji vzrok vsega, kar se je v teh zadnjih dneh zgodilo. Danes mu je široko odprta pot, da nemoteno prične pogajanja z voditelji al-

žirske Narodnoosvobodilne fronte in jih tudi uspešno zaključiti.

DOKAZ POLITIČNE ZRELOSTI

Najnovejši dogodki so tudi zgovorno dokazali, da ima v tem vprašanju odločno na svoji strani ogromno večino francoskega ljudstva, ki je v najbolj kočljivih in nevarnih trenutkih pokazalo svojo politično zrelost in privrženost protifašističnim, demokracijskim idejam. Stavka 10 milijonov francoskih delavcev in številni prostovoljci, ki so se odzvali pozivu na boj proti fašističnim prevratnikom, jasno kažejo, kje lahko De Gaulle išče svoje zaveznike in na katere ljudi lahko računa. Te sile imajo namreč veliko zaslugo, da se je vojaški udar tako hitro zaključil.

Mnogi politični krogi na Zahodu nadalje opozarjajo na vlogo, ki so jo te dni igrale Združene države in njen predsednik Kennedy. Ta je namreč odločno podprl gene-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 30. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske narodne pesmi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Dravska roža«, pravljica (Jože Tomažič - Sonja Pahor), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu; 14.45 Dolinski Trio; 17.00 Za smeh in dobro voljo (ponovitev); 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Desetnica po svetu gre« (Martin Jevnikar); 22.00 Nedelja v sportu.

• **PONEDELJEK**, 1. maja, ob: 10.00 »Himna delu v besedi in glasbi« (Franc Jeza); 15.30 »Dva bregova«, drama v 3 dej. (Anton Leskovec - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 18.00 Italijanščina po radiju; 19.00 Znanost in tehnika - Franc Orožen: »Novi vidiki pomlajevanja«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Pergolesi: Izbor iz komične opere »Lo frate 'nnamurato«; 21.35 »Nove knjige in izdaje«; 21.50 Pergolesi: »Li-vietta a tracollo«, dve melodramski medigri.

• **TOREK**, 2. maja, ob: 18.00 Radijska univerza - Mario Kalin: Industrija čistoče: »Sodobna pralna sredstva«; 18.30 Škerjanc: Četrta simfonija v H-duru. Igra simf. ork. Jugoslovanske Radiotelevizije; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Tvornica sanj, obzornik filmskega sveta; 21.30 Koncert baritonista Andreja Struklja, pri klavirju Klavdij Gherbitz; 22.00 Sprehodi po antičnih gajih - Alojz Rebula: »Biseri iz Palatinske antologije«.

• **SREDA**, 3. maja, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah - Dušan Pertot: »Čudne zgodbe nenavadnih ljudi: Borodin in Dvorak«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starec); 20.30 »Koriolan«, drama v 5 dej (William Shakespeare - Oton Zupančič), igrajo člani RO.

• **ČETRTEK**, 4. maja, ob: 18.00 Radijska univerza - Rafko Dolhar: Človek in okolje: »Fizični in psihični napor«; 19.00 Širimo obzorja - Slike iz goriške preteklosti - Rado Bednarik; »Kuge, reši nas, o Gospod!«; 20.30 Veliki simfonični orkestri. Približno ob 21.05 Književnost: »Vitaliano Brancati in njegov Rimski dnevnik« (Josip Tavčar); 22.00 Umetnost - Miran Pavlin: »Nekaj o vesoljstvenem slikarstvu«.

• **PETEK**, 5. maja, ob: 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Grieg: Holberg-suita; Dvorak: Dva slovanska plesa; 19.00 Sola in vzgoja; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna - Vinko Beličič: »Ob 80 letnici Jurčičeve smrti«; 22.15 O slovenski klavirski glasbi - Janko Grille: »Odmevi modernih struj v slovenski glasbeni literaturi: Marij Kogoj in Matija Bravničar«.

• **SOBOTA**, 6. maja, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Možje«, komedija v 5 dej. (Achille Torelli - France Zupan), igrajo člani RO; 18.00 Radijska univerza - Stanko Jančič: Deset stoletij ruske duhovnosti: »Jurodivi - norci za Kristusa«; 18.30 Rogorski: Vtisi iz Dubrovnika, Lajovic: Andante za velik orkester; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Celjski komorni zbor; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

VEDENSKI KOLEDARČEK

30. aprila, **nedelja**: 4. povelikonočna, Katarina
1. maja, **ponedeljek**: Praznik dela, Jožef
2. maja, **torek**: Atanazij, Zivana
3. maja, **sreda**: Najdenje sv. Križa, Aleksander
4. maja, **četrtek**: Monika, Florijan
5. maja, **petek**: Pij, Miran
6. maja, **sobota**: Judita, Janez

OBSOJENI DRŽAVNIKI

Pred sodiščem na otoku Yassiadā v Turčiji se že od 14. oktobra lanskega leta vleče obravnava proti članom prejšnje turške vlade. Najhujše obtožbe so naperjene proti bivšemu predsedniku države Celal Bayaru in prvemu ministru Menderesu. Obtožena sta, da sta se pregrešila proti ustavi, ker sta ovirala delovanje opozicionalnih strank. Obsojena sta bila na smrt; ista kazen pa je zadela še tri ministre in generale.

PROTITALIJANSKI NAPISI

V noči od ponedeljka na torek so se objavili na Dunaju po zidovih italijanskega poslanstva in konzulata protiitalijanski znaki in napisi. V takih primerih so vedno neznan zlikovci odstranili italijanske napise in narisali na stene gesla kot »Svoboda za Južno Tirolsko« ali »Danes s črnim, jutri z bombami«. Na zidovih poslopja italijanske letalske družbe Alitalia so meščani brali »Živela Južna Tirolska - dol z Italijo«. Narisali so tudi novi znak, ki simbolično predstavlja stari in novi nacizem. Italijanski zastopnik je vložil uraden protest pri avstrijskem zunanjem ministru. Prejel je odgovor, da bodo oblastva zasledovala zločince.

Kako daleč gredo vsaksebi mnenja Avstrije in Italije tik pred pogajanja v Celovcu, kaže tudi veliko zborovanje Bergise!-Bunda, ki je avstrijska narodna zveza za osvoboditev Južne Tirolske. Zveza je imela ta teden veliko zborovanje na Štajerskem. Udeležil se ga je tudi novi državni kancler dr. Gorbach. Njegov obisk in beseda potrjujejo, da Avstrija ne bo menjala dosedanjega stališča v južnotirolskem vprašanju.

PREPOVEDANE UNIFORME

Zaradi zadnjih atentatov na Južnem Tirolskem, kjer pa še niso izsledili nobenega krivca, je notranji minister Scelba izdal že celo vrsto policijskih odredb. Zadnja, izdana v soboto, prepoveduje javne nastope južnotirolskih strelcev ali Schützen v uniformah. Ta domačinska organizacija je med Tirolci zelo razširjena. Po svojih slikovitih nošah spominja na nekdanje borce za svobodo pod vodstvom Andreja Hoferja v času Napoleonovih vojn. Prepoved je seveda izzvala med domačini precejšnje ogorčenje.

Prepoved je po mnenju avstrijskih krogov prišla prav v neugodnem trenutku. Za dan 24. maja so namreč določena pogajanja med Avstrijo in Italijo za Južno Tirolsko v Celovcu. Kreisky, Segni in sodelavci se bodo pogajali dva dni; tako je domenežno. Na Dunaju sodijo, da ne bo prišlo do ugodnih zaključkov, ker je v italijanski spomenici, poslani 7. aprila avstrijski vladi, mnogo točk, ki se močno razlikujejo od zahtev Južnih Tirolcev.

TITOVA VRNITEV

Včeraj se je jugoslovanski predsednik Tito vrnil z dvomesečnega obiska v afriških državah: Gani, Togu, Gvineji, Liberiji, Maliju, Maroku, Tuniziji in v Združeni arabski republiki. Včeraj dopoldne se je izkrcal v Pulju, kjer sta ga sprejela podpredsednik Kardelj in velika množica.

Tito je eden izmed redkih državnih poglavarjev, ki je že desetič napravil široko zasnovano politična potovanja v tujino. Njegovi obiski so imeli v prvi vrsti namen, na vezati stike s tako imenovanimi »nevezanimi državami«. Te so tiste, ki niso v tesnih zvezah z vzhodnim ali zahodnim blokom, kar pa ne pomeni, da so nevtralne države. Večina svetovnega tiska, z izjemo kitajskega in albanskega, podčrtuje važnost Titovih razgovorov z mladimi državami in ugled Jugoslavije pri njih. Javnost pričakuje, da bo maršal v posebnem govoru orisal sedanji svetovni politični položaj.

Kitajska in Albanija ga napadata, češ da je šel na pot po naročilu ameriških imperialistov. Sovjetski tisk je to pot bolj zmeren, ker je tudi napovedan Popovičev obisk v Moskvi.

Ste še pri čisti?

Tako nekako se bo glasila anketa, ki jo pripravlja medicinska fakulteta v New Yorku. Prihodnje leto bo že menda razposlala vprašalne pole za vprašanja, kot so: Se počutite za normalnega človeka? Ste se že dali preiskati od psihijatra? Znanstveniki pričakujejo odgovore - seveda če bodo pošteni in pravični - kje tičijo vzroki za številne duševne motnje in slabo živčno ravnotežje tolikih ljudi.

Doslej so znanstveno dognali, da je le 18 odstotkov prebivalcev velikih ameriških mest duševno popolnoma zdravih; 36 odstotkov meščanov kaže lahke znake duševnih motenj; 23 od sto jih je pa duševno že tako obremenjenih, da se ne morejo smatrati več za normalne ljudi. Torej skoro ena četrtnina ljudi v velemestih!

Preiskave so izvedli med prebivalci v starosti od 20 do 59 let, kar še bolj zmanjša žalostno bilanco o človekovem normalnem stanju. Podobno anketo nameravajo razpisati tudi v Angliji, da ugotovijo, koliko ljudi je pa tam popolnoma pri čisti pameti. Bolj kot bodo brskali, bolj gotovo bodo slišali nič kaj bodrilen odgovor, da je danes na svetu prav malo normalnih ljudi.

DRAŽJI VLAKI

Že nekaj mesecev se je govorilo, da bo železniška uprava zvišala ceno voznin. V najkrajšem času bo o tem vprašanju sklepal ministrski svet. Uprava predlaga, naj bi se osebne vozovnice zvišale za 15 odstotkov, tarife za blago 10, one za prtljago pa 20 odstotkov. Pri poviških bodo uvedli novi način plačevanja, in sicer na kilometražo.

De Gaulle je spet ukrotil svoje generale

(Nadaljevanje s 1. strani)

rala De Gaulla in ni nasedel spletkam, ki so jih proti francoskemu predsedniku pripravili prevratniški generali, kateri so hoteli zlasti izkoristiti določena nesoglasja med voditeljema obeh držav.

UDAREC V ZUNANJI POLITIKI

Toda če je po eni strani zmaga De Gaulla očitna in izven vsakega dvoma, je prav tako res, da vsebuje tudi vidne negativne elemente. Če na zadevo gledamo s širšega, mednarodnega stališča, moramo priti do zaključka, da je bil De Gaullovi zunanji politiki vendarle prizadet močan udarec. Potrjeno je bilo namreč, da današnja Francija še zdaleč nima in ne more imeti v svetu tistega vpliva in ugleda, kot ga imajo ostale velesile. Odslej bo namreč De Gaulle najbrž zaman zahteval, naj zavezniki v vseh vprašanjih povsem enakopravno ravnaajo s Francijo, in si bo najbrž tudi zaman prizadeval, da mednarodna javnost in ostale države priznajo Franciji vodilno vlogo v Evropi.

Dogodki iz leta 1958, barikade januarja l. 1960 in zadnji vojaški upor so namreč dovolj jasno dokazali, da obstajajo v francoski vojski in celotni javni upravi tolikšne razpoke, nesoglasja in druge slabosti, da bo preteklo mnogo časa, preden se bodo notranje razmere tako uredile, da bo Francija lahko odločilneje vplivala na potek in razvoj svetovne politike.

Svetla točka

V zadnji Indiji, v nekdanji francoski koloniji Laos, obstaja veliko upanje, da bodo nehale pokati puške. Anglija in Sovjetska zveza sta v ponedeljek naslovili poziv na oba tabora, naj odložijo orožje. Obenem sta naprosili indijskega prvega ministra Nehruja, naj skliče 12. maja konferenco v Ženevo za razgovore o premirju in o bodoči usodi Laosa. Konference se bo udeležilo 14 držav in bo trajala verjetno več tednov.

Naloga diplomatov ne bo prav lahka. Takšno zborovanje je bilo že leta 1954, ko so ustavili krvave borbe med Francozi in komunisti v severnem Vietnamu. Razdelili so prejšnjo kolonijo kar po 18. vzporedniku na severno in južno polovico. V sosednem Laosu pa se je začelo novo nasprotstvo med silami, ki jih podpirajo sovjeti, in med južnimi, ki se naslanjajo na pomoč Združenih držav.

Trenja so privedla do novih krvavih spopadov med severnim Pathet Laosom in med južno kraljevo vlado Bun-Uma. Ženevska konferenca ima zdaj nalogo, da napravi iz Laosa nevtralno državo. Če se bo to posrečilo, bo novi Laos predstavljal edino svetlo točko v tej politično razburkani pomladi.

PAPEŽEVA POSLANICA

Papež Ivan XXIII. je naslovil v torek posebno poslanico na alžirskega nadškofa msgr. Duvala. V pismu izraža papež svojo očetovsko zaskrbljenost zaradi dogodkov v Alžiriji. Nadškofa, ki je že v prvi vstaji francoskih nacionalistov posredoval za pomiritev duhov, vzpodbuja, naj svoje človekoljubno poslanstvo nadaljuje, »kajti pravi mir se ne doseže z nasiljem, marveč je sad dogovorov, sklenjenih z lojalnostjo in

70-letnica „Rerum novarum“

Dne 15. maja bo ves krščanski socialni svet obhajal dan, ko je papež Leon XIII. poslal med vse narode sveta encikliko, znano po prvih dveh začetnih besedah »Rerum novarum«. V njej je sloviti papež oznanil socialni nauk Cerkve, odločno je nastopil proti izrabljanju delavcev po kapitalistično usmerjenih delodajalcih. Pokazal je tudi pot do izboljšanja socialnih razmer in ugodnejših delovnih pogojev. Odnosi človeka do sočloveka ne morejo, spričo naše šibke narave, sloneti zgolj na krščanski ljubezni do bližnjega, marveč morajo sloneti na trdni podlagi socialne pravičnosti. Delavec, umski in ročni, se ne more in ne sme zadovoljiti samo z drobtinicami z bogate mize, marveč mora doseči takšno plačo, da lahko današnjim razmeram ustrezno prehrani in vzgoji svojo družino.

Papež je v svoji socialni okrožnici tudi jasno povedal, da imajo delavci enake pravice kakor podjetniki, da se združujejo v organizacije za dosego svojih koristi. Za tiste čase so take besede o pravicah delavstva zvenele kar revolucionarno.

Po encikliki so katoliški delavci začeli po vseh državah ustanavljati strokovne delavske organizacije. Po letu 1920 so se krščansko socialne zveze združile tudi v mednarodnem merilu. Danes štejejo že nad 4 milijone članov.

Tolikšno socialno razgibanost so povzročile besede velikega Leona XIII.

NOVICE

odkritosrčnostjo ob upoštevanju pravic posameznika in človeške družbe.«

Nadškof je ukazal prebrati pismo sv. očeta s prižnic, da preneha srd med člani iste ga naroda in med narodnostnimi skupinami v Alžiriji.

Potemkinove vasi

Ko je ruska carica Katarina obiskala Sibirijo, da bi se prepričala, kakšno je tamkajšnje stanje, je guverner Potemkin brž ukazal postaviti ob njeni poti kulise in zasilne hiše, da bi carici dokazal, kako rastejo nova naselja in se dežela gospodarsko dviga.

Nekaj podobnega se je pripetilo ministrskemu predsedniku Fanfaniju pri zadnjem obisku v Kalabriji. Minister se je hotel prepričati, kako so se uporabile milijarde, ki jih država vsako leto meče na jug za izboljšanje gospodarsko zaostalih krajev. Posebno nalogo za izboljšanje je imela družba za agrarno reformo, imenovana »Ente Sila«. Pri ministrovem nadzornem potovanju so se voditelji te družbe poslužili Potemkinovega načina. Na nekaj tovornjakov so naložili čredo lepo rejnih krav in juncev. Te so prepeljali s kraja v kraj, preden je Fanfani dospel tja, in so mu jih razkazovali, kot da so po vseh tistih vaseh dvignili živinorejo na zavidljivo višino. Ministru je pa prišlo na uho, kako je s temi Potemkinovimi kravami. V soboto je poklical v palačo Chigi predsednika »Ente Sila« dr. Caponeja ter ravnatelja dr. Burija. Po daljšem razgovoru sta voditelja gospodarskega izboljšanja odstopila.

Vse to zveni kot pripovedka iz carskih časov, pripetilo pa se je ta mesec v Kalabriji.

Castro grozi

Po porazu vstajnikov na Kubi je imel Fidel Castro bojeviti štiriurni govor po televiziji. Povedal je, da so njegove čete ujele 919 vstajnikov od skupnega števila 1300, ki so se izkricali. Grozil je, da bo dal vse postreliti. Ostro je napadel predsednika Kennedyja in kardinala Spelmanna kot glavna krivca za napad na Kubo. Kennedyja je obdolžil, da je svoje najemnike pustil na cedilu. Na koncu govora je pozval svoje zveste, naj nikar zdaj ne spe na lavorikah, marveč naj bodo pripravljeni odbiti nove napade.

Ponesrečeni vdor na Kubo obsojajo tudi levičarji v proticastrovem taboru. Napadajo predsednika revolucionarnega odbora dr. José Cardona, da je pripravil izkrcanje nepremišljeno in s premajhnimi silami kar na svojo roko. Cardona je pa v Miamiu v Združenih državah izjavil, da ne misli odstopiti s svojega mesta, ker da ima še ugled v Washingtonu.

Po krvavi vojni se bo začela na Kubi še mrzla. Ameriška vlada je že naznanila, da bo preprečila vse trgovinske zveze s Kubo. Seveda bo takoj slišala odgovor, da bo Sovjetska zveza še bolj podprla Fidel Castro.

ŠOLSKE POBUDE

Italijanski prosvetni minister Bosco ima mnogo najrazličnejših pobud, od katerih so nekatera koristna, nekatera pa ne. Kot primer slednjih navajamo zaključek letošnjega šolskega leta. Zadnji dan pouka je najprej bil določen ob koncu junija, nato tri dni prej, nazadnje pa je minister dal šolskim skrbnikom možnost, da nategnejo ali skrajšajo pouk za deset dni.

Dobro pobudo pa je minister dal z umetnostno razstavo, ki jo je odprl prejšnjo nedeljo v Rimu. Razstavljenih je 4000 del, ki so jih izbrali iz 7000 risb dijakov vseh šol od osnovnih do vseučilišč. Nekaj tisoč risb so poslali tudi iz drugih držav. Razstava bo odprta nekaj tednov.

Redko katere planine so tako lepe in polne motivov kot naši Julijci. Kdo bi si mislil, da je na planini Krstenici, 1800 metrov visoko — sirarna? Kogar bo pot zanesla tod mimo, naj ne pozabi obiskati to sirarno. Lepo mu bodo postregli

Tržaškega

Sv. M. M. Spodnja:

OJACI NAJ SE JAVNA RAZSVETLJAVA

Že pred več meseci je precejšnje število hišnih gospodarjev, bivačih v ulici Sv. M. M. Spodnja, in sicer od h. št. 1061 do 1009, podpisalo pismo, naslovljeno tržaškemu županu, in ga naprosilo, naj poskrbi, da se vzdolž omenjene ulice postavi nekaj električnih žarnic. Na to pismo je župan odgovoril, da je vso zadevo predal vodstvu podjetja Acegat. Ker delo doslej še ni bilo izvršeno, si s tem dopisom dovoljujemo opozoriti pristojna oblastva, naj se končno za stvar pozanimajo ter ustrezajo zahtevi prizadetih prebivalcev.

Pripominjamo, da je javna razsvetljava danes tembolj potrebna, ker je bilo zgrajenih več novih hiš in še nekaj jih je v načrtu.

Poleg javne razsvetljave obstaja še vprašanje ceste, ki od gostilne »Bacco« vodi v Rovte. Pot je v tako slabem stanju, da je skoraj neprehodna. Ob cesti bi bilo treba zgraditi tudi primeren zid, ker v njeni bližini teče potok in je zato pot še toliko bolj nevarna.

Prav bi bilo, če bi se te zadeve čimprej uredile.

Nabrežina:

NADALJEVANJE RAZPRAVE O PRORAČUNU

Na ponedeljkovi seji občinskega sveta se je v glavnem nadaljevala razprava o proračunu tekočega leta. Za besedo so prosili razni svetovalci, med njimi Josip Terčon, dr. Škerk in dr. Floridan. Prvi je ugotovil, da je najemnina, ki jo občina prejema od kamnolomov, prepičla, in je zato predlagal, naj bi uprava v razgovoru z industriji zadevo pravičneje uredila. Nato je vprašal pojasnila v zvezi s prispevkom, ki ga uprava daje podjetju Selveg za električno napeljavo v severnem predelu občine. Končno je opozoril, da bi morali zvišati znesek za cerkvene potrebe in tudi za občinska javna dela.

Svetovalec dr. Škerk se je dotaknil več vprašanj, od katerih omenimo zlasti izterjevanje raznih davkov in drugih obveznih dajatev, imenovanje komisije za določitev družinskega davka, poslovanje občinske knjižnice, negovanje gredic itd. Predlagal je tudi, naj bi v proračun vnesli posebno postavko za zgradnjo dostojnega spomenika padlim v drugi svetovni vojni.

V razpravo je nato posegel še dr. Floridan, ki je govoril predvsem o šolskih splotjih s posebnim poudarkom na industrijsko šolo v Nabrežini. Predlagal je, naj se določi primerna vsota za temeljito popravilo in ureditev industrijske šole ter za redno namestitev tajnice, ki je ta šola doslej sploh nima.

O stanovanjih za begunce

V zvezi z vprašanjem gradnje novih stanovanj za begunce v Sosljanu je podžupan izjavil, da je občinski tehnični urad res dobil v proučitev načrt za kakih 100 novih

stanovanj, a da o tem še ni sklepala pristojna komisija. Preden bo pa sprejet dokončni sklep, bo o zadevi razpravljala občinski svet.

Pred zaključkom se je svetovalec KD dr. Rinaldini spregovoril nekaj besed v zvezi s 16. obletnico vstaje in osvoboditve Italije. Za njim je dr. Škerk z jedrnatimi besedami orisal dolgoletni krvavi boj slovenskega primorskega ljudstva proti fašistični strahovladi ter se zlasti spomnil slovenskih junakov, ki so padli pod fašistovskimi kroglami na Bazovici, Opčinah in v drugih krajih našega ozemlja. »Spričo tolike krvi, ki jo je prelilo naše ljudstvo pred in med drugo svetovno vojno,« je zaključil govornik, »bi lahko upravičeno pričakovali, da bi nam bile zagotovljene in zajamčene vse narodne pravice, kar pa se žal še ni zgodilo.«

Na predlog predsedujočega svetovalca je svet počastil vse padle borce z enominutnim molkom.

Stivan:

HITER INDUSTRIJSKI RAZVOJ

Na zadnji seji nabrežinskega občinskega sveta je podžupan A. Škerk v zvezi z vprašanjem, ki ga je postavil svetovalec D. Legiša, pojasnil, da je danes v tukajšnji industrijski in gradbeni dejavnosti skupno zaposlenih okrog 500 delavcev. Od teh jih je približno 60 odstotkov iz devinsko-nabrežinske občine, 40% pa iz ostalih občin na Tržaškem in iz drugih italijanskih pokrajin.

Ker so bili pred kratkim položeni temelji še dveh tovarn, računajo, da bodo razna gradbena podjetja potrebovala novih delavcev. Ko pa bodo vse tovarne pričele redno obratovati, bo baje na razpolago 1000 delovnih mest, kar je vsekakor lepo število. Povsem drugo vprašanje pa je, koliko resničnih koristi bo od tega hitrega industrijskega razvoja imelo naše domače ljudstvo. Gre, kot vidimo, za važna in naravnost življenjska vprašanja, o katerih bi pristojni krogi morali čimprej zavzeti jasna stališča.

Boršt:

NOVO OBČINSKO POSLOPJE

Iz pregleda javnih del, ki so v teku po raznih naseljih dolinske občine in o katerih smo pisali v zadnji številki, so izostala tista dela, ki jih izvajajo v Borštu. Tu so namreč pričeli graditi novo poslopje, v katerem bodo poštni urad, zdravniška ambulanta in sedež srenje. V tej zvezi so se z določenih strani slišale pripombe, da je znesek 3 in pol milijona lir, ki je bil v ta namen nakazan, najbrž premajhen za izvedbo celotnega načrta. Zato bi bilo prav, če bi občinska uprava vso zadevo javnosti natančneje pojasnila.

Tukajšnji kmetovalci ugotavljajo, da bodo zaradi letošnjih posebnih vremenskih prilik imeli verjetno zgodnjo letino. Trte so že močno pognale in je treba že pripraviti vse, kar je potrebno za škropljenje proti peronospori. Pričakuje se tudi dobra letina sena, kar je zlasti zato važno, ker je živinoreja temelj tukajšnjega kmetijskega gospodarstva.

Prečnik:

O NASIH POTREBAH

Ko se je pred kratkim v naši vasi zaključil živinorejski tečaj, ki ga je obiskovalo zadovoljivo število vaščanov, so se udeleženci pogovorili tudi o nekaterih splošnih problemih, ki zadevajo naše naselje. Predvsem je bila izražena želja, naj bi občinska uprava premestila dve obstoječi napajališči na primernejši prostor, tako da bi bolje služili svojemu namenu. Ugotovljeno je bilo nadalje, da bi bilo potrebno nekoliko ojačiti javno razsvetljava ter obenem urediti neki obcestni zid v zgornjem delu vasi.

Vaščani so se tudi pritožili, ker se še ni asfaltiral del ceste med Prečnikom in Šempolajem, kar bi se lahko izvedlo z majhnimi stroški. Hude opazke pa so padle na račun pokrajinske uprave, ki toliko odlašala s asfaltiranjem važne prometne žile, ki jo predstavlja cesta Gorjansko — Bajta — Gabrovec in ki je edina prometna zveza med Trstom in vsem spodnjim Krasom.

Sodimo, da bi se vsa ta vprašanja lahko z dobro voljo postopno uredila. Zato smo prepričani, da bodo pristojna oblastva naše želje ter zahteve upoštevala.

Beneška Slovenija

GORENJI MERSIN

Kadar ni drugih boljših novic, moramo poročati o žalostnih. Ze nekaj tednov je minilo, ko je odklenkal zadnji zvon skoraj bi rekli očaku naše soseske, 80-letnemu Janezu Medvesu. Bil je delaven in korenit človek. Ze v starosti so ga začele boleti oči. Odlašal je in odlašal, da bi se šel zdraviti. Nazadnje je pa le moral v videmsko bolnišnico na operacijo. Zdravljenje pa ni uspelo. Revež je na posledicah operacije umrl. Čudno je, da so se po naših krajih pripetili že razni primeri hudih obolenj na očeh, in sicer ne samo v naši vasi, ampak tudi drugod.

Rajnemu Janezu naj bo Bog bogat plačnik; vsemu sorodstvu pa izrekamo globoko sožalje.

GORENJI BARNAS

V nedeljo, 16. aprila, je prišel k nam novi dušni pastir iz oddaljene furlanske vasi Madrisio di Fagagna. Upali smo, da bomo mogli sprejeti duhovnika iz naših krajev, a žal so v Vidmu drugačnega mnenja. Odgovornim krogom ne pride več na pamet, da bi poslali na slovensko faro župnika, ki bi mogel razumeti jezik svojih faranov.

Kar se pa tiče novega župnika samega, upamo, da bo sam popravil, kar ne znajo storiti višja oblastva. S prvim nastopom je napravil dober vtis in se iz srca nadejamo, da se bo ravnal po vesti in se bo potrudil čimprej spoznati svoje ovčice tudi po njih jeziku. Saj smo že imeli furlanske župnike, ki so se naučili našega jezika.

SREDNJE

V vasi Preserje, ki spada pod našo občino, se je zgodilo nekaj, kar meče slabo luč na prebivalstvo in obenem dokazuje, kako je ljudstvo v teh oddaljenih krajih zapuščeno.

Sosedje so že več časa pogrešali 65-letno Ložo Simončič. Govorili so, da je bila sicer čudna ženska in da jo nemara domači drže kje priprto. Prejšnji teden so prišli v hišo orožniki in so vprašali nevesto Ma-

ZA ZDENKA HROVATINA Z OPCIN

Iz Prečnika Lit. 5.000; R. Z. Trst Lit. 1.500; ga. P. Trst Lit. 2.000; A. D. Trst Lit. 3.000; Novi list Lit. 5.000. Skupno Lit. 16.500.—

VOLITVE

Volilna mrzlica v Gorici še ni zlezla preveč visoko. Doslej je znana že četrta lista kandidatov za pokrajinske volitve. Poleg komunistov, socialistov in misinov so objavili do nedelje imena tudi socialnih demokratov. Stari stebri so v seznamu še ostali.

Več zanimanja kot za posamezne sezname kandidatov vzbujajo vprašanje, kdo bo bodoči goriški župan. Za zapuščeni županski stolček se potegujejo, kot se sliši, mladi dr. Tripiani, Poterzio in Gallarotti. Med mlajšimi strankinimi veljaki ima baje naj več opore prvi.

Ugibanja za predsednika pokrajinskega sveta pa gredo v drugo smer. Tu si bodo morali krščanski demokrati deliti oblast z zavezniki socialnimi demokrati. Ti že kar javno proglašajo odvetnika Devetaga za predsednika pokrajine. Profesor Zucalli, ki je tudi socialni demokrat, pa naj bi dobil podžupansko mesto. Razume se, da se ne bo vse tako g'adko izteklo, kakor upata obe zavezniški stranki. Če sodimo po zadnjih stankah, govoricah in po podobnem položaju drugod, bosta mnogo glasov pri tagnili prav skrajna desnica in levica. Ste-

- *Hanalška dolina*

rijo, kje se nahaja tašča. Mlada gospodinja je ukazala hčerki, naj gre na pod poklicat starko. Orožniki so šli za otrokom po stopnicah in so našli z žabico zaklenjeno sobo. Vdrli so vanjo in našli Simončičevo v žalostnem stanju na neki stolici. Vsa okna sobe so bila zabita z žebli. Starka se je pritožila organom javne varnosti, da sta jo sin in snaha priprija že od februarja v zaklenjeni prostor, češ da jima povzročata neprimlike. Snaha je na vprašanje orožnikov odgovorila, da je tašča popivala in da ona ni mogla spričo mladih otrok letati za njo. Staro ženo, vso onemoglo, so prepeljali v čedajsko bolnišnico, oblastva pa preiskujejo, kaj je v ozadju.

STRMICA

Slabo nam gre; tako vsaj pišejo, mi pa žalostno resnico na svoji koži občutimo. Kljub vsem nesrečam in težkemu življenju je pa skoraj kar čudno, da ljudje čakajo visoke starosti.

Pravi očak je bil Luka Medveš; 97 let je gledal vesele in slabe dneve v naših krajih. V začetku aprila je umrl tudi stari Luka, ki je bil dobro znan pod Matajurjem. Mnogo pogrebcev je šlo za krsto. Bog daj rajnemu možaku v miru počivati!

TRBIŽ

Nekaj zvedavosti je povzročil v nedeljo na trbiški postaji krasen, dolg železniški voz. Ko so se radovedneži približali, so se še bolj začudili, ker so na sinje pobarvanem vagonu brali napis v cirilici in v ruskem jeziku. Iz vagona so izstopili štirje sovjetski inženirji in tehniki sovjetske železniške uprave, ki so pojasnili, da je to spalni voz, ki ga bodo uporabljali na progi Rim — Dunaj — Moskva. Voz so priklopili k dunajskemu brzovlaku za Rim. S sovjetskimi železničarji so se odpeljali v Rim tudi nekateri italijanski zastopniki, da se domenijo za redno zvezo med obema prestolnicama. Zveza prične delovati že konec maja. Ta posebni vlak bo vozil vsak drugi dan.

vilo glasov se bo bolj osredotočilo na določene stranke tudi zato, ker se ne bo več enajst strank potegovalo za mesta na občini in v pokrajini, marveč dve ali tri manj.

STEVERJAN

V naši župniji so se izvršile spremembe v dušnopastirski službi. Z nadškofijskim odlokom je imenovan za župnega upravitelja g. Oskar Simsič.

Dosedanji župnik g. Ciril Sedej se je tudi formalno odpovedal svojemu mestu. Dolgih 40 trudapolnih, a plodnih let je deloval v števerjanski fari. Veselil se je in trpel s svojimi verniki ter videl zrasti skoraj dva rodova. Malokje bo vse povedano, kar je g. Sedej naredil med svetovno vojno za svoje farane. Vztrajal je med njimi v najhujših časih; delil je z njimi pomanjkanje in življenjske nevarnosti. Takšni burni časi so po sili morali zrahljati njegovo zdravje. Ne samo dvakratna obnova Števerjana, tudi vsa verska in kulturna rast fare je sad g. župnika.

Vsi znanci in farani že imo, da bi naš gospod v miru užival zasluženi odpočitek.

RAZGOVORI V LJUBLJANI

Iz Ljubljane so se vrnili odposlanci goriške Trgovinske zbornice, ki so 21. in 22. t. m. razpravljali z ljubljansko Trgovinsko zbornico o poglobljanju gospodarskih stikov med Gorico in Ljubljano. Goriške zastopnike je vodil predsednik zbornice B. Bogot; med člani je bil tudi nekdanji fašistični federal Caccese in še štirje drugi člani.

Odposlanci so si izmenjali v prijateljskem ozračju misli glede trgovanja z značilnimi proizvodi obeh sosednih pokrajin, o izboljšanju cestnega omrežja in podvoza pri Rdeči hiši, o posebni razstavi imenovani »Alpe-Adrija« za tipične proizvode obeh pokrajin, o olajšanju železniških prevozov. Načeli so tudi vprašanje, da bi se razširilo obmejno področje z ugodnostmi videmskega sporazuma. Navzoči so poudarili važnost takih skupnih sestankov za koristi gospodarstva na obeh straneh meje.

STUDENTOVSKO SREČANJE

V petek so goriške višje slovenske šole priredile pod vodstvom ravnatelja in profesorjev poučni izlet v Miramar in na grad Sv. Justa v Trstu. Popoldne so se še odpeljali v geološko in arheološko zanimivo dolino Glinščice. Ob 5. uri popoldne se je pa pričela v telovadnici pri Sv. Ivanu prijateljska tekma v odbojki med ekipama tržaških in goriških srednješolcev.

Po tekmi so se dijaki zadržali na prijateljskem sestanku pri Subanu. Prisotni so bili tudi nekateri tržaški profesorji. Ravnatelj Rožič je nazdravil zmagovalcem in nasprotnikom in želel vsem uspehov pri bodočih tekmah in še bolj pri končnih tekmah — maturah.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo strokovne šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 30. aprila, ob 10.30 roditeljski sestanek v zbornici šole v ul. Randaccio. Ker bo to zadnji sestanek v tem šolskem letu, pričakuje ravnateljstvo, da bo udeležba številna.

SOVODNJE

V ponedeljek je bila predložena prva kandidatna lista za bližnje občinske volitve v Sovodnjah. Lista nosi ime »Občinska enotnost«. Na njej kandidirajo mnogi dosedanja svetovalci z županom Jožetom Češčutom na čelu. Izbrali pa so tudi nekaj mlajših. Za Sovodnje je določenih 6 kandidatov, po 2 za Rupo in Vrh, po eden pa za Gabrije in Peč. Kandidati bodo v kratkem objavili svoj program.

TRZIC

Pred nekaj dnevi je odplula iz ladjedelnice v Trziču petrolejska ladja »Agip-Bari« ter usmerila krmec v Perzijski zaliv. Ladja ima 47 tisoč ton nosilnosti; v cisternah bo nosila 64.000 kubičnih metrov surovine. Izdelana je po najmodernejših načrtih s krasno opremljenimi prostori tudi za moštvo.

V nedeljo so iz ladjedelnice CRDA v Trstu splavili še eno moderno tovorno ladjo »G. Grimaldi«. Ta ladja predstavlja največji italijanski parnik za suhe tovore. Njena nosilnost znaša 22.400 bruto ton. Pri svečanostih je minister trgovinske mornarice Jervolino izjavil, da bodo v prihodnjih mesecih vložili v jadranske ladjedelnice še eno milijardo in 200 milijonov lir za povečanje in moderniziranje naprav.

LAHKA ATLETIKA V GORICI

Sportni odsek goriških slovenskih srednjih šol je imel pretekli teden tekme v lahki atletiki. Tekmovali so dijaki liceja, učiteljsišča, nižje gimnazije in strokovne šole. Najbolj uspešen je bil Anselmi iz liceja, ki že več let pobira lovorike zmage, toda v disku mu je prvo mesto odnesel Devetak L. z učiteljsišča. Takoj za njim pride Di Battista, ki je pobral vsa druga mesta. Navdušeno in zagrizeno pa so se borili dijaki z nižje gimnazije in strokovne šole.

Izide v posameznih disciplinah objavimo enkrat prihodnjič.

SPORTNO SREČANJE S TRZACANI

Ze več let si je Sportni odsek goriških slovenskih srednjih šol prizadeval, da bi prišlo do tekmovanja s tržaškimi dijaki. Pred nekaj leti je bilo že vse urejeno, pa je v zadnjem trenutku šlo po vodi, ker Tržčanom ni bil dan na razpolago šolski stadion. Za letos je bilo tudi že vse domenjeno in pripravljeno, da bi se srečali v Trstu, in sicer v lahki atletiki in odbojki. Pa spet je ta nesrečni stadion prekrizal načrte: niso ga dali v uporabo tržaški slovenski šoli, češ da so začeli s popravilnimi deli.

Tako je bila samo tekma v odbojki, in sicer v telovadnici Trgovske akademije. Stevilno tržaško in goriško dijaštvo je vneto bodrilo svoje sošolce, da je dvorana kar grmela in je moral sodnik večkrat ustaviti igro, da so se gledalci umirili. Tekma je bila napeta in zagrizena do kraja. Za vsako točko so se tekmovalci borili z vsemi silami in prav do konca se ni vedelo, kdo bo zmagal. Dve uri je trajala napeta in lepa igra, kakršne še zlepa ni bilo videti. Izid dovolj zgovorno priča, kako izenačena je bila borba. Zmagali so Goričani, in sicer s 3:2 (delni rezultati so 15:8, 12:15, 15:13, 14:16, 16:14).

Ker ni bilo mogoče tekmovati v lahki atletiki v Trstu, bodo Tržčanji prišli v Gorico dne 3. maja. Tako bo verjetno le prišlo do zaželenega, tolikokrat odloženega srečanja. Isti dan bo najbrž tudi povratna tekma v odbojki.

Naročnike, ki niso še poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Naš razgovor s Sneguljčico

Mlada igralka Slovenskega gledališča v Trstu Miranda Caharija si je znala že pri prvih nastopih osvojiti naše občinstvo. Tudi tisti, ki kritično spremljajo razvoj našega gledališča, so postali pozorni na njen talent, saj se zdi, kot da je rojena za oder. Zato smo jo zaprosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj, da bi tako naša javnost kaj več zvedela o njej. Ljubeznivo se je odzvala našemu povabilu in pri tem smo morali ugotoviti, da ni zasebno nič manj očarljiva kot na odru.

Ne navadno hitro ste se priljubili našemu občinstvu in kritiki, ki vidita oba v vas nov obet za naše gledališče. Povejte nam kaj o sebi. Kaj vas je privedlo h gledališču?

Že majhna sem igrala v osnovni šoli. Imela sem veliko veselje do igranja. V nabrežinski šoli sem nastopala v pravljicnih igranjih. Zdaj že pokojna gosposodična Slavica Tence, ki nas je učila za igre, mi je svetovala, da bi šla v gledališko šolo. Toda vsi sorodniki razen staršev so bili proti temu, da bi postala igralka. Vendar sem se vpisala v dramsko šolo Slovenskega gledališča, obenem pa sem hodila v baletno in glasbeno šolo ter se učila še šivat. Šivanje me sicer ni preveč veselilo, bolj me je mikalo, ko sem bila majhna, da bi postala frizerka, a to ni šlo skupaj z obiskovanjem gledališke šole.

Nič hudega — smo dejali. Trst ima res eno ljubko frizerko manj, zato pa je slovensko gledališče bogatejše za mlado igralko. Kdaj ste prvič nastopili v okviru tukajšnjega Slovenskega gledališča?

V pravljicni igri »Silni bič« in v »Dnevniku Ane Frank«. Nastopila sem tudi v »Manevrih«.

Kako ste bili zadovoljni s kritiki?

Moram reči, da so moje nastope še kar dobro ocenili.

Kakšne vloge vas najbolj veselijo?

Vse. Vesela sem, da lahko igram, in upam, da bom igrala vedno bolje. Zelo me veseli vloga v igri »Drevesa umirajo stoje«, ker rada plešem. A najbolj z veseljem igram »Sneguljčico«.

Že. Toda ali nimate želje igrati večje zahtevne vloge v kakšni igri za odrasle?

Seveda. Toda to je še prezgodaj.

Kakšne načrte imate za bodočnost?

O načrtih mi je težko govoriti, ker sem še komaj na začetku poti. Zaenkrat bi rada igrala pri tukajšnjem Slovenskem gledališču.

Kateri igralci svetovnega formata so vam za vzor? In katere imate najrajši?

Za vzor mi ni nihče, ker premalo poznam velike svetovne igralce in igralko. Med filmskimi igralci mi je všeč Yul Brynner, med igralkami pa zlasti Deborah Kerr, Elizabeta Taylor, Gina Lollobrigida in Sandra Dee.

Vas mika tudi film?

O, ja! je hitro odvrnila in oči so se ji nasmejale. To sem si vedno želela.

Potem se kar Babiču priporočite. In ker smo že tu, še eno vprašanje na uho: kaj menite o režiserjih, zlasti o Babiču in Rustji?

Z režiserjem Babičem še nisem imela prilike dosti delati. O Rustji pa moram reči, da je kot režiser zelo potrpežljiv.

Se nikoli ne razjezi?

Včasih že, kadar je treba.

A upamo, da pri vas ni treba dostikrat. In kaj menite o drugih režiserjih?

Veliko sem pridobila pod režiserjem Joškom Lukešem in Balbino Baranovič-Battelino.

Kakšne vloge si želite pri gledališču in pozneje kdaj morda tudi pri filmu: vloge navihank, navik, živahne, temperamentne, ljubezenske?

Vloge navihank in sploh živahne vloge. (Spet se ji zasmejejo oči).

Se vam zdi delo pri gledališču (z mnogimi vajami in bdenjem pozno v noč) naporno?

Je zelo naporno. Včasih imamo tudi po tri vaje na dan, redno pa po dvakrat, dopoldne in popoldne, skupno približno deset ur in včasih še več, če se učimo tudi kako igrati za radio ali za opereto, kot zdaj. Tako mi ostane zelo malo časa za učenje vloge na pamet. Vlogo se moram namreč učiti še posebej. Na srečo se vlog z lahkoto učim. Domov v Nabrežino se vračam navadno zelo pozno in največkrat z avtobusom. Domov pridem šele po polnoči. Tudi z gostovanj se vračam večkrat domov spat, celo z onstran meje. Tako je mama najbolj zadovoljna. A vseeno prenašam vse z veseljem, saj je vsak začetek težak.

Pred katerim občinstvom najrajši igrate?

Reči moram, da rada nastopam pred vsakim občinstvom. Najrajši pa igram seveda pred občinstvom v Avditoriju, ker je pač najštevilnejše.

Če bi morali kdaj nastopiti v filmih, v kakšnih filmih bi najrajši igrali? (Priznati moramo, da je malo sadizma v tem, kako ji skušamo napraviti skomine po filmu).

Najbolj všeč so mi glasbeni filmi.

Ali tudi požete in igrate?

Zdaj bom nastopila v opereti »Silva«. Peia bom mezzosopran — a ne vem, če znam peti, je skromno izjavila.

Bomo prišli poslušat. Mnogo sreče!

Koncert slovenske Filharmonije v Celovcu

V petek, 28. aprila, bo gostoval v Celovcu orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane, pod vodstvom svojega dirigenta Sama Hubada. Na sporedu so dela Dvoraka, Škerjanca in Čajkovskega. Koncert bo v tamkajšnjem Koncertnem domu (Konzert-haus). Zanj vlada med celovško kulturno javnostjo precejšnje zanimanje, ker je orkester Slovenske filharmonije že prej dvakrat gostoval v Celovcu in napravil velik vtis.

Do tega gostovanja je prišlo v okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Koroško.

—0—

Dijaki slovenske gimnazije v Celovcu so izdali zadnji čas drugi zvezek svojega leposlovnega zbornika »Mladje«, ki zasluži vso pozornost. V njem sodeluje lepo število mladih literatov in verjetno zori med njimi tudi kak resničen pisatelj, ki ga slovenska literatura že tako dolgo čaka s Koroškega.

Precejšnje število sodelavcev ima tudi katoliška družinska revija »Vera in dom«, ki izhaja v Celovcu. Med najvidnejšimi so Milka Hartman, dr. Metod Turnšek, dr. Pavle Zablatnik, Valentin Polanšek in Blaž Zaplatnik, da imenujemo samo nekatere. Revija je živahno urejevana in nudi dober

Novo dramsko delo

»Prgišče zemlje« je naslov novega slovenskega dramskega dela, ki ga je napisal naš priljubljeni igralec Slovenskega gledališča Joško Lukeš. Dramatik razkrije pred nami življenje okoliške družine, ki se tragično razcepi v trenutku, ko bi morali spoznati, da se zemlja ne sme razdeliti in prodati komurkoli. Misel je plemenita in avtor jo izpoveduje kot človek, ki čuti, kako nam je zemlja potrebna in kako bi bili brez nje kakor bori, ki jih je izpulil in podrl vihar. Krstna predstava »Prgišče zemlje« bo v soboto, 6. maja, v dvorani Avditorija.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
BO NA SPLOŠNO ZELJO OBCINSTVA PONOVILO

v nedeljo, 30. aprila, ob 16. uri na Kontovelu
mladinsko igro Pavla Golie

»SNEGULJČICA«

Prizor iz Sneguljčice

pregled nad življenjem koroških Slovencev, zlasti na kulturnem področju. Izdaja jo Družba sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Moravia piše s težavo

Alberto Moravia je danes gotovo najbolj priljubljeni italijanski pisatelj, ne le doma, ampak tudi v tujini. Njegove knjige so prevedene v desetine jezikov in navadno prevedejo vsako njegovo knjigo takoj, komaj izide. Verjetno romajo na mize prevajalcev že korekturne pole iz tiskarne. Moravia pa je tudi zelo plodovit pisatelj. Čeprav še ni star, ima za seboj že lepo število romanov in novelskih zbirk, veliko število romanov in esejev pa je raztresenih po raznih dnevnikih in revijah. Vse to vzbuja vtis, da Moravia z lahkoto piše. V resnici pa ni tako. Pred kratkim ga je intervjuval urednik nekega velikega milanskega dnevnika in razgovor se je vrtil seveda največ okrog njegovega romana »La noia« (Zdolgočasnost), ki je najuspešnejša knjiga zadnjih mesecev na italijanskem knjižnem trgu.

Alberto Moravia je povedal, da je skrajšal prvotni rokopis romana za več kot sto strani. Pisal ga je kar tri leta in ga je stal mnogo truda. »V nasprotju s tistimi, kar menijo ljudje, ne pišem z lahkoto,« je rekel. »Ničesar ne napišem prvič dokončno, razen kakšno novelo. Svoje pisanje lahko presodim šele potem, ko je stvar že na papirju, in rokopis romana La noia se mi je preveč razvlekel. Pravi navdih mi pride šele ob napisani in ne ob beli strani, kot se dogaja drugim...«

Povedal je tudi, da je napisal roman v prvi osebi zato, ker mu nudi to več možnosti in več prožnosti v pripovedovanju; tako ima več možnosti za izražanje čustev in notranjih občutkov. Pripovedovanje v prvi osebi je po njegovem sploh bolj primerno za take vrste prozo. »Z leti in s poglobitvijo kulture začuti pisatelj potrebo po novem sredstvu, ki mu naj omogoči izraziti nova zanimanja. Zato se poslužuje prve osebe.«

Moravia je tudi zatrdil, da ne verjame več v roman z zapletom, kjer se dejanje niza na dejanje. Zdi se mu, da tak roman ne more nikogar več zanimati in da je zastarel. La noia pa je po njegovem idejni roman.

GOSPODARSTVO

Pridelajmo čimveč koruze!

Koruze ne sejemo samo za človeško prehrano — polento, temveč v večji meri tudi za krmo in pitanje goved, prašičev, perutnine itd. ter v industrijske namene. Potrošnja koruznega zrnja je vedno višja. V Italiji je pred 10 leti znašal letni pridelek koruze okoli 25 milijonov stotov in je skoraj zadostoval za vse potrebe. Lansko leto je znašal pridelek 38 milijonov stotov ali 50% več, a kljub temu je bilo potrebno uvoziti še 13 milijonov stotov koruze.

V 10 letih se je torej pridelek koruze v Italiji zvišal za kakih 50%. Kako je bilo to mogoče? S koruzo posejana površina se ni povečala in zato moramo povišek pridelka pripisati predvsem sejanju hibridne ali križane koruze in delno tudi izboljšani kmetijski tehniki.

Hibridna koruza

Hibridna ali križana koruza se po Italiji — a tudi drugod po svetu in zlasti v Jugoslaviji — hitro širi. V nekaterih pokrajinah bo hibridna koruza kmalu izrinila vse stare domače sorte. Tudi v naših krajih je tako. Hibridne sorte so se dobro obnesle in nekaj neuspehov moramo pripisati izbiri neprimerne sorte ter obdelovanju po starih smernicah. Niso namreč več hibridne sorte enako primerne za posamezne kraje in zemlje. Pri nas moramo že pri samem začetku izključiti vse sorte, ki zahtevajo zelo rodovitno zemljo in namakanje, a tudi tiste, ki imajo dolgo življenjsko dobo. Za naše kraje so primerne sorte z življenjsko dobo 110 do 120 dni, kar pomeni, da ne sme več kot toliko dni preteči od izkalitve do dozorenja. Kadar izbiramo sorte, moramo upoštevati tudi kakovost naše zemlje: ni primerna ista sorta za njive okoli Moše in Sovodenj kot za šempolajske njive. Število hibridnih sort je veliko in za vsako zemljo se najde najprimernejša sorta. Ne pozabite hibrida Maliani, o katerem smo pisali zadnjič.

Kmetijska tehnika

Zelo važna je tudi kmetijska tehnika, ki vključuje vsa opravila od pripravljanja zemljišča do žetve ali lomljenja storžev. Pri tem je treba upoštevati zlasti tole:

Zemljišče moramo pravočasno pripraviti. Pripravljala dela morajo biti zaključena vsaj teden dni pred setvijo. Podoran mora biti hlevski gnoj. Potrebni so vsaj 4 stoti na ar ali 100 kv. metrov. Podorano bi obenem moralo biti tudi umetno gnojilo, najbolje kakih 5 kg popolnega sestavljenega gnojila na ar. Popolno umetno gnojilo mora vsebovati v pravilnem razmerju dušik, fosforno kislino, kalij, apno in drobne elemente. S setvijo ne kaže hiteti, ker koruza spada med bolj južne rastline in hoče imeti toploto, predvsem v prvih dneh življenja. Drugače sicer izkali, a stebela se slabo razvijajo. Koruzo bi morali sejati v dobi, ko toplota v nočnem času ni nižja od 9 stop. Celzija. V tej dobi je treba tudi škropiti trte proti peronospori. Koruzo sejemo v vrste, ker le tako lahko uredimo gostoto, ki ustreza vsejani sorti. Mlado rast razredčimo s prvim pletjem, kar opravimo,

brž ko je setev visoka 10 cm. Tedaj izrijemo vse nepotrebne rastlinice in jih tudi podsadimo, kjer manjkajo. Za presajanje je najboljša kopača, na kateri prenesemo rastlinico na prej pripravljeno mesto. Presajenke moramo seveda nekoliko pritisniti na novo mesto. Tako presajena ne bo zastala v rasti. S prvim pletjem pognojimo mladi koruzi tudi z amonijevim solitrom, katerega raztrosimo po približno en kg na vsak ar; raztrosimo ga okoli, a ne tik stebel, ker koruza požene korenine precej daleč od stebel. Lahko pognojimo tudi nekoliko pozneje, a na vsak način najpozneje tik pred osipanjem, ki ga je tudi nujno potrebno izvršiti, brž ko so rastline visoke dobro ped. Amonijev soliter (nitrato amonico) je zato najbolj primeren, ker takoj nudi rastlini polovico svojega dušika, drugo polovico pa prepušča polagoma.

Ne pozabimo, da ima koruza zelo močne korenine, ki jih razširi precej na široko in globoko. Zato moramo pri pripravi zemljišča čim globlje orati.

Dvojčki pri kravah

Živinorejska statistika pravi, da dobimo letno od 100 krav največ 95 telet. Napreden človek pa pravi, da je to premalo in da je potrebno doseči na 100 krav letno vsaj 130 telet in da tudi to ni dovolj, ker bi se morali približati 200 teletom.

V tem oziru delajo največ poskusov na Angleškem, kjer je živinoreja bolj razvita kot v vsaki drugi državi na svetu. Poskuse delajo v dvojni smeri, in sicer:

Skotski žvinozdravnik dr. Edwards je odkril poseben hormon, ki ga vcepijo kravam. Poskus so napravili na 200 kravah in uspehi so bili znatni. V nekem hlevu so se 3 cepljene krave otelile v istem tednu in imele 3 pare dvojčkov. V drugih hlevih sicer ni bilo prav takih uspehov, a otelitve z dvojčki so se zelo pomnožile.

Dvojčki pa so navadno šibki in s samo pomnožitvijo telet ne bi živinoreja posebno napredovala. Doseči bi bilo treba, da so teleta tako zdrava in močna kot navadna. To se more doseči z zgodnjo ugotovitvijo brejosti in s primernejšim krmljenjem breje krave. Odkrili so zanesljiv postopek, ki dovoljuje ugotovitev brejosti že v šestem tednu po oploditvi.

Drugi način pomnožitve telet preizkušajo na vseučilišču v Cambridgu. Tu pospešujejo razvoj oziroma dozorevanje več jajčec na kravjem jajčniku. Nato odzamejo taki kravi jajčeca, jih oplodijo in vcepijo v materico drugih krav, navadno jalovih, ki se tako obrejšijo. — Ta postopek tehnično še ni izpopolnjen, a obljublja mnogo, ker so bili že doseženi določeni uspehi.

Vse mogoče poskuša danes človek, samo da bi dvignil proizvodnjo mesa, po katerem raste povpraševanje mnogo hitreje, kot se dviga proizvodnja.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphic« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29477

ŽENA IN DOM

HIGIENA IN STOPNJA KULTURE

Negovanje in vzdrževanje čistoče telesa je higienska, a prav tako tudi kulturna navada ljudi. Higiensko navado imenujemo redno umivanje in negovanje telesa zato, ker je nemogoče, da bi bili zdravi, če koža ni čista in zdrava. Koža je zaščitni plašč, ki nas varuje pred različnimi škodljivimi vplivi okolja. Razen tega opravlja še druge naloge: varuje telo pred preveliko izgubo toplote in premočnim ogrevanjem; preko kože zaznavamo s pomočjo živčnih končičev bolečine, mraz, toploto in občutimo dotik. V koži se pod vplivom sončnih žarkov tvori tudi vitamin, ki vpliva na rast kostja in nas varuje pred rahitisom. Vidimo torej, da koža živi in opravlja celo vrsto za naše telo potrebnih nalog, Na umazani koži se zalepijo znojnice in lojnice in koža ne more več dihati. Sčasoma postane groba, hrapava in ni več elastična, zelo lahko je ranljiva in vsaka rana se slabo in dolgo celja.

Lasje in nohti so kožna tvorba in jih moramo vključiti v nego. Čisti in lepo pristriženi nohti nam takoj povedo, kakšne so higienske navade lastnika. Če bi pogledali pod mikroskopom lastnika črnih nohtov, bi lahko videli v taki umazaniji neverjetno veliko število bakterij, ki lahko povzročajo razne bolezni. In lasje? Negovani in zdravi lasje se morajo svetiti, koža na lasišču pa mora biti vedno čista.

Snažno in zdravo zobovje in prijeten, svež dah iz ust sta ravno tako zrcalo človeka, ki da nekaj nase in se ne zanemarija.

Toda čeprav se še tako umivamo z milom in vodo, ne bomo učinkovali sveže, če pri tem ne mislimo na to, da morata biti telesno perilo in vrhnja obleka vedno čisti in sveži. Nikdar ne smemo pozabiti na sveže nogavice in čisti robec.

Vemo, da so kulturne in higienske navade v naših družinah, iz katerih izhajamo, zelo različne in

zato ni nič čudnega, če gredo v svet otroci, ki se doma niso naučili higienskih navad in torej niso sami krivi, če jim te stvari niso prišle v »meso in kri«. Zato pa je treba odpreti oči in si čimprej pridobiti tudi v osebni higieni svoje navade, ki bodo privedle do tega, da bo življenje v novem okolju prijetno in uspešno.

Vsakodnevno umivanje s toplo vodo ali vsaj s hladno vodo in milom do pasu, preden ležemo k počitku, naj postane pravilo. S tem odstranimo vonj po telesu in vso umazanijo, ki se je nabrala preko dneva. K temu moramo dodati še umivanje nog, posebno še tisti, ki se jim noge pote. Če nosimo nogavice iz nailona ali iz podobnega umetnega tkiva, operemo tudi te. Zvečer si obvezno umijemo zobe in počestimo ali skrtačimo lase. Kožo po obrazu in rokah namažemo s kremo, če imamo suho kožo, na golo telo oblečemo spalnno obleko in noč bo lahka in sladka. Za dobro jutro se osvežimo s hladno vodo. V železno navado nam mora preiti tudi umivanje rok pred jedjo in po uporabi stranišča.

Vsak teden enkrat do dvakrat si moramo nakršen koli način urediti čistilno kopanje, pa najsi bo to v kopalnišču, ali doma v kuhinji. Pri vsem tem ne smemo pozabiti na redno tedensko menjavo telesnega perila; bolj umazane dele perila menjamo seveda po potrebi tudi večkrat.

Za nego svoje zunanosti je potrebno precej časa. Zato verjamem, da ni čisto preprosto privaditi se temu v kasnejših letih. Te navade lahko otroku v nežni mladosti vcepimo z veliko manj truda.

Čeprav je treba včasih premagovati utrujenost in nas stane prizadevanje, da bi bili čisti in sveži, marsikatero prosto uro, je vendarle stvar vredna truda. Samozavest in dobra volja bosta postala naš redni zaveznik, sčasoma pa sploh ne bomo več občutili tega dela kot bremena, ampak bo postalo naša življenjska potreba.

dr. S. S.

21.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

»No, nič zato,« se je opravičevala obiskovalka. Ni razumela, da more iti ljudem tako slabo. »Denarja vidim, da nimate, toda prav to bo pri našem razgovoru nekaj pomenilo.«

»Ne, ni denarja, gospa,« je mrko zinil Žitko. »Če bi le mogel, bi rad kupil Jernačevo posestvo, da bi imeli kaj svojega.«

»Pusti take besede,« se je oglasila gospodinja. »Česar ni, pa ni. Če samo na to misliš, te bo večna nezadovoljnost.«

»Ne, gospa, naj le pove. Koliko pa bi tisto posestvo veljalo?«

»Eh, precej, precej, za nas kar nedosegljivo. Tam okoli pol milijona...«

»In če bi vam jih položila na mizo?« je nadaljevala baronica. »Prav mogoče, da se bo to zgodilo.«

»Toda, kako, zakaj,« je zajeceljal Žitko. »Saj niste prav nič dolžni.« Kar umolknil je, ker ni razumel te velikodušne ponudbe. Poznal je že od prej baronico, sedaj gospo Matildo Vrhovčevo, kot oblastno in ošabno žensko, zdaj pa te besede...

»O tem bomo zdaj govorili; zato sem prišla. Toda... nihče nas ne sme slišati,« se je preplašeno ozirala.

»Živa duša nas ne bo,« je zasmehljivo odvrnil Žitko, »Kdo pa naj zaide v ta osamljeni kot?« Matilda je pred začudenima zakoncema razložila svoj brezsrčni načrt. Delico naj vzameta in skrijeta, ona pa bo izplačala za Jernačevo posestvo.

Žitkova srčna želja, da bi gospodaril na lastni zemlji, se je izpolnila od tistega dne, ko je prišla mala Delica v hišo. Z njo vred je prišel tudi denar, da so njeni krušni starši kupili posestvo. Dvajset let je že minilo, ko je otrok prišel v hišo.

»Kako smo zdaj srečni,« je nekega dne dejala Jera svojemu možu. »Lep dom imava in Delica je kot najina ljuba hčerka.« Ljubila jo je res kot svojo. Zrastla je v prekrasno in marljivo dekle. Delica je že končala šole in je imela v mestu dobro plačano službo tajnice pri velikem podjetju.

Kako srečna bi bila oba Žitkova, če bi deklica nosila tudi njuno ime. Ko so jo prinesli v hišo, sta jo hotela pohčeriti. Nalotela sta pa na velike ovire. Predvsem nista mogla dokazati, kje so dekletovi starši.

Nekoč se je Žitko opogumil in je šel v gradič k baronici Vrhovčevi. Vrnil se je pa ves potlačen.

»Drugič ne pojdem več tja,« je ves temačen povedal ženi. »Rekla mi je, da sploh ne ve, od kod je Delica. Kar je zanjo storila, da je naredila zgolj iz krščanske ljubezni. Verjel pa ji nisem. Že njen pogled mi je kazal, da nima krščansko usmiljenje pri tej stvari nič opravka.«

»Pustimo vse, kot je,« ga je mirila Jera. »Saj nič ne škodi, če nosi Delica priimek Ferjan. Vzgojila jo bova kot svojo in ona nama bo vračala ljubezen.«

Tako je tudi bilo. Vendar je pa gospodinja začela opazovati, da Delico nekaj tare. Ob neki priložnosti je deklica res vprašala, zakaj nosi drugačen priimek. Žitkova mati je vedno pričakovala takšno vprašanje, a sedaj jo je kar iznenadilo. Ni našla pravega odgovora.

»Mi nočeš povedati, mama?« je deklica še spraševala. Jera je brž občutila, da se bo otrokov odnos do nje in moža popolnoma spremenil, če ji odkrije skrivnost. Kakšne duševne muke bo otrok trpel, ko bo zvedel da nosi ime, a ne ve čigavo; kje sta

prava mama in oče — ne, te rane ne sme prizadejati ljubljene Delici.

V trenutku ji je to šinilo skozi možgane ter je s solznimi očmi odgovorila: »Pustiva, Delica, ta razgovor. To je zame tako žalostno in težko...« Komaj je šepetala, deklica pa je povešila glavo in umolknila.

»Otrok moj, saj se ti godi pri nas, dobro,« je hitro povzela gospodinja. Glej, kako atek skrbi za nas. Tako te ima rad, kakor — pravi oče...«

»Prosim, mama,« je deklica ljubeznivo padla v besedo. »Saj nočem ničesar vedeti, kar bi te mučilo.« Res ni hotela, da bi zaradi nje jokala. Mati je olajšana vzdihnila. Še isti večer je rekla možu: »France, česar sem se bala, je že za nami. Delica me je danes vprašala po svojih starših.«

Gospodarjev obraz je okamenel, roke so se mu začele tresti.

»Bodi brez skrbi, France, Delica niti noče več odgovora.«

»Toda... kaj pa namerava sedaj?«

»Ah kaj, morda misli, da je hči matere, ki ni več živa... ali pa celo moja, preden sva se vzela.« Pogladiła si je raskavo čelo in z žalostnim nasmehom dodala: »Pa naj misli tako... raje kot da bi trpela, če bi vedela, da so se je odkrižali njeni lastni ljudje in jo oddali tujini... pa čeprav za veliko vsoto.« Mož je molčal in si je mislil, da je bolje tako. Čas bo že zacelil rane in oživil strta srca.

Že eno leto je bila Delica nastavljena pri velikem izvoznem podjetju Doren kot tajnica. Njen prikupni nastop, zlasti še njeno dobro znanje angleščine in nemščine je nagnilo ravnatelja Balmena, da je pravno izbral izmed številnih prosilk.

Delica je tudi bila zadovoljna z delom in s predstojnikom, ki je sicer bil zelo natančen, a je imel nekaj očetovskega na sebi.

»No, gospodična Delica, ste že vse opravili,« jo je vprašal, ko je stopila v sobo.

(Dalje)

Dvignil sem se nekoliko, previdno, da bi ne spremenil nje ne lege, in se ji zazrl v obraz. Bil je resen in zamišljen, toda nekam vdar in miren.

Zbiral sem pogum, da spregovorim. Bilo je še zgodaj popoldne in sonce je skoro poletno toplo sijalo z neba. Ko sem se ozrl naokrog, sem zagledal čisto blizu divjega zajca, ki je sedel na zadnjih nogah in naju gledal. Že dolgo ni bilo tod ljudi, ker so se živali že znebile strahu pred njimi.

»Poglej!« sem zašepetal Evi. Ozrla se je in se nasmehnila, jaz pa sem vedel sam pri sebi, da mi je bil tudi to dobrodošel povod, da sem za hip še odložil težko priznanje. Toda zajec je odskakljal, zaslišala sva topot njegovih šapic v grmovju, in moral sem spregovoriti. Moral sem odvreči breme, ki mi je težilo vest.

Vedel sem, da je inteligentna, vendar pa sem imel občutek, da me bo le težko razumela. Ne toliko zaradi fantastičnosti naše namere, ampak zato, ker je s svojo žensko logiko ne bo mogla opravičiti, in tem manj, ker bo sama njena žrtev. Zaradi tega sem ji skušal prikazati zlasti nujnost našega vesoljskega poleta spričo položaja, v katerem se je znašlo človeštvo zdaj, sredi tretjega tisočletja po Kristusu.

Naslonjen na komolec sem ji govoril in jo gledal, da bi razbral na njenem obrazu, kako sprejema moje besede — strašne zanjo. Ležala je na hrbtu, z rokami pod glavo, in poslušala z zaprtimi očmi, kot da spi. Če bi se ji prsi ne bile lahko dvigale, bi se bila zdela mrtva.

»Slišala si, da nam je dala vlada Enotnega sveta ultimatum, in veš, kaj pomeni to za naš Svobodni svet, če ga ne sprejmemo, in tudi, če ga sprejmemo,« sem rekel. »Če ga ne sprejmemo, nas bodo zasuli z atomskimi izstrelki. V desetih minutah lahko uni-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

7.

čijo vse naše važnejše centre in večino prebivalstva. V enem dnevu lahko uničijo sploh vse življenje na naši celini. Rešili se bodo morda le tisti, ki se bodo pravočasno skrili v bunkerje tisoč in več metrov pod zemljo. Toda nekoč bodo morali priti ven, ker jim bo zmanjkalo hrane, in takrat bodo postali žrtve žarčenja ali sovražnikov. Če pa se Svobodni svet vda, bomo postali del Enotnega sveta in bomo morali za vedno pozabiti, kaj je svoboda, kot so že davno pozabili to prebivalci Enotnega sveta. In zgodilo se bo najbrž to drugo, saj drugače ni mogoče. Razmerje sil je preveč neenako, saj obsega Svobodni svet le še našo severnoameriško celino in komaj dvajsetino prebivalstva na svetu. Gotovo si že razmišljala o tem, ali ne?«

Komaj opazno je prikimala, ne da bi odprla oči.

»Vidiš, Eva, spričo tega so naši znanstveniki v obupu nad usodo človeštva izdelali načrt, ki se zdi fantastičen, a ni. Pripravili so ekspedicijo, ki bo odletela v vesolje in bo s hotrostjo svetlobe križarila po vesoljnem prostoru. Ostala bo v vesolju šest svetlobnih let, toda na naši Zemlji bo minilo med tem deset tisoč let, v skladu z tako imenovano Einsteinovo teorijo o relativnosti časa, ki ti je gotovo znana še iz šole, ali ne?«

Spet je prikimala.

»A kaj ima to opraviti z nama?« je tiho dejala in me pogledala.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Kratek sprehod po evropskih nogometnih igriščih

Omar Sivori poroštvo zmage

Omar Sivori, leva zveza italijanskega nogometnega moštva Juventus, je danes brez dvoma eden najboljših nogometnih igralcev na svetu. V Argentini, kjer se je rodil, so ga imenovali »El pibe de oro«. Imel je komaj 17 let, ko je že igral za najboljši argentinski klub River Plate; prav kmalu je nato prišel tudi v državno reprezentanco in igral s takrat že znanima nogometašema Angellilom in Maschiom. Juventus ga je na vsak način hotela v svojih vrstah in je zato morala plačati kar 180 milijonov lir. Sivori je prišel v Italijo leta 1957. Čeprav je njegov način igre bolj podoben baletu, je črnolasi Omar plodovit strelec, kar pričajo številni goli, ki jih zabije skoraj v vsaki tekmi. Tako je v nogometnem prvenstvu, tako se dogaja v mednarodnih srečanjih in tako bo verjetno tudi v italijanski državni reprezentanci. Omar Sivori je namreč v torek prvič oblekel plavo majico in ta pomemben dogodek počastil s tretjim in odločilnim golom, s katerim je Italija v Bologni porazila Severno Irsko.

V torek je bilo v Bologni prijateljsko srečanje med Italijo in Severno Irsko, ki pa je nastopila z okrnjenim moštvom (manjkalo je kar pet najboljših igralcev). Tekma je bila precej vigrana. Italijani so pred tekmo bili prepričani, da bodo z lahkoto odpravili nasprotnike, a so se zmotili. Po zaslugi hitrega in prvovrstnega igralca Stacchinija so res prvi zabil dva gola, toda Irci niso oklevali in so v dveh minutah izenačili (gole sta zabila Dougan in Mac Adams). Če bi ne bilo Sivorija, ki je v 33. minuti drugega polčasa z odličnim strelom potresel mrežo Irciev, bi se srečanje gotovo končalo z neodločenim izidom. Italijani se niso izredno odlikovali, čeprav so mislili, da bosta obramba Milana in napad Juventusa najboljši zagotovilo za prodoren uspeh in plodovito igro. Obramba (Ghezzi, Losi, Trebbi; Maldini, Salvatore in Trapattoni) je zelo mlada in zato še ni dovolj čvrsta; ima pa precej možnosti, da se bo s prihodnjimi srečanji utrdila, posebno če bosta igrala branilec Castano in half Bolchi. Napad italijanske reprezentance pa ni preveč prodoren in zgrešeno je misliti, da bo Sivori rešil vsako tekmo. Nicolè je popolnoma razočaral (Brighenti je igral samo 15 minut). Mora in Stacchini sta igrala dobro, le da preveč računata na dribling. Fogli je delno izpolnil svojo nalogo. Če bi igrala Altafini in Corso, bi napad morda bil bolj vigran in bi bil hudo nevaren za vse obrambe evropske celine. Italija je nastopila v sledeči postavi:

Strel v vrata — gol!

Ghezzi; Losi, Trebbi; Maldini, Salvatore, Trapattoni; Mora, Fogli, Nicolè (Brighenti), Sivori in Stacchini.

JUVENTUS VERJETNO ITALJANSKI PRVAK

Glavni steber Juventusa je brez dvoma, kot smo že prej omenili, Omar Sivori, igralec, ki je letos zabil 14 golov. Juventus je v drugem delu italijanskega prvenstva najčvrstejša enajstorica in je zato zaslužen v vodstvu lestvice. Le predpreteklo nedeljo se je njena pot do državnega prvenstva nehote ustavila. Prenatrpano igrišče ni dovolilo, da bi se igrala odločilna tekma med Juventusom in Interjem, zaradi česar so dve razpoložljivi točki prisodili milanskemu moštvo.

Na drugem mestu lestvice je Milan, ki ima v Altafiniju najboljšega igralca. Mladi napadalec je zabil kar 22 golov in deli z Brighentijem prvo mesto na lestvici najboljših strelcev.

Hudo poparjeni pa so igralci Interja, ki so po dolgi vrsti zmagoslavnih uspehov želi krute in grenke poraze. Herrera pa še ni obupal. Zaradi nedeljskega izida z Juventusom obstaja upanje, da bo moštvo tako napredovalo, kot si ni mogel nihče pričakovati.

Prvenstvo je še dolgo in verjetno bo še precej nepričakovanih izidov. Še nikdar pa ni bil boj za prvo mesto tako zanimiv kot letos.

Za omenjeno trojico zasledimo številne vigrane ekipe. Te so: Sampdoria, ki je ena najboljših italijanskih moštev, Roma, ki je zaman upala, da bodo Manfredini, Schiaffino in Lojaco pripomogli, da bo letos končno osvojila častni naslov, in Fiorentina, ki je letos precej nestalna.

V zlati sredini so Padova, Catania, Bologna in Spal; sledita še Atalanta in L. R. Vicenza. Na zadnjih mestih so naslednje ekipe: Napoli, Torino, Bari, Lecco, Udinese in Lazio. Lazio je že obsojena na

izpad v »B« ligo. Kdo bo šel z njo? Lecco in Bari sta v največji nevarnosti.

V nedeljo sta na sporedu zlasti dve zanimivi tekmi: Sampdoria - Juventus in Spal - Inter. Bosta Juventus in Inter mogla osvojiti dve točki, ki sta jima krvavo potrebni za osvojitve častnega naslova?

Italijanski ekipi Fiorentina in Roma pa bosta nastopili tudi na mednarodnih tekmovanjih. Fiorentina se bo pomerila s Rangersom iz Glasgowa v finalnem srečanju pokala evropskih pokalnih zmagovalcev, Roma pa bo po vsej verjetnosti prišla v finale v tekmovanju velesejemskega pokala in se bo po vsej verjetnosti srečala z Birminghamom.

PARTIZAN NOVI JUGOSLOVANSKI PRVAK?

Partizan je v soboto z lahkoto premagal (4:0) enajstorico splitskega Hajduka in si tako utrl pot k osvojitvi državnega prvenstva. Hajduk pa je zgubil stik v rokohodu na vrh prvenstvene lestvice. Najboljša igralca Partizana sta bila Galić in Mihajlović.

Na drugem mestu najdemo zagrebško enajstorico Dinamo, ki je v zadnji tekmi premagala moštvo Beograd (2:0). Crvena zvezda je z lahkoto premagala (3:1) moštvo Radnički, ki se poslavlja iz družbe najboljših ekip Jugoslavije. Rijeka je izgubila srečanje v Sarajevu (1:3), Split in Velež, ki sta oba potrebna zmage, sta se pa razšla z neodločenim izidom (1:1). Vardar, ki se bori za obstanek v prvi zvezni ligi, je odšel iz Novega Sada praznih rok. Obe točki je pustil Vojvodini.

Po 18. kolu je lestvica jugoslovanskega prvenstva naslednja: 1. Partizan 26, 2. Dinamo 24, 3. Crvena zvezda 23, 4. Hajduk 22, 5. Beograd in Rijeka 20, 7. Vojvodina 19, 8. Sarajevo 16, 9. Split in Velež 13, 11. Vardar 12 in 12. Radnički 8.

Kaj pa se dogaja po drugih igriščih Evrope? Poglejmo si na kratko najpomembnejša prvenstva. V Avstriji je moštvo Austria F. C. po vsej verjetnosti že osvojilo prvenstvo, saj vodi z 8 točkami razlike pred Vienno F. C. Na tretjem mestu so kar tri ekipe: W.A.C., Wiener Sportclub in Graz. V Belgiji se boj za prvo mesto odvija med naslednjimi ekipami: Standardom, ki je trenutno na prvem mestu, Liegom in Anderlechtom, ki imata 2 oziroma 3 točke zaostanka. Na Češkem je prva ekipa Dukla Praha, ki ima 2 točki prednosti pred moštvom Crvena zvezda iz Bratislave. Na Danskem so se tekme za prvenstvo komaj začele in trenutno je na prvem mestu Frederikshaven. V Franciji se bije oster boj med Rancingom in ekipo Monaco, ki imata zdaj 47 oziroma 46 točk. Na tretjem mestu je ekipa Reims (42 točk). Na Portugalskem bo prva prišla na cilj ekipa Benfica, ki ima zdaj kar 6 točk naskoka pred moštvom Sporting in 11 točk pred ekipo Porto. Nemško prvenstvo je razdeljeno v pet skupin. V zahodni skupini vodi FC Cologne, v severni Hamburg SV, v južni FC Nürnberg, v jugozahodni FC Saarbrücken in v berlinski skupini pa Hertha. Tudi na Švedskem so komaj začeli tekmovanja. Na prvem mestu so zdaj kar tri ekipe: IFK Göteborg, Elfsborg in Örebro. V Španiji pa je osvojil prvo mesto Real Madrid, ki ima kar 13 točk naskoka pred ekipo Atletico Madrid, oziroma 19 točk razlike pred Barcelono in Valenco.

Beda človeštva v današnjih dneh

V XX. stoletju, v dobi atomskega napredka, prevladuje na splošno prepričanje, da ni več na svetu bednih in lačnih ljudi.

Resnica je pa strahotno drugačna! Znanstvenik Mordahai Echejhel, ki pri FAO ali Organizaciji za prehrano in poljedelstvo v okviru OZN vodi dela za pobijanje bede na svetu, dokazuje s številkami dejansko stanje. Vsako leto umre približno 50 milijonov ljudi; od tega števila jih zaradi pomanjkanja hrane shira 35 milijonov! Najbolj so prizadeti otroci do 15 let. V Afriki učka petnajsto leto življenja komaj polovica otrok. V Indiji seže povprečna življenjska doba komaj do 32 let.

Ena tretjina človeštva razpolaga s 85 odstotki vsega svetovnega dohodka, druga tretjina le z 10 in zadnja tretjina komaj s petimi odstotki. V teh treh številkah se na jasn način zrcali socialna nepravilnost, ki

vlada med človeštvom.

Povprečni dohodek na posameznega državljanu v Združenih državah je petkrat večji kot v vseh drugih gospodarsko zaostalih deželah, koder živita več kot dve tretjini zemeljskih prebivalcev. Še večje nesorazmerje se opazi pri potrošnji zemeljskih dobrin. Od skoraj treh milijard ljudi porabi 900 milijonov večino proizvodnje (okrog 80 odstotkov); vsi ostali, skoraj dve milijardi, pa le 20 odstotkov. Enako je s številom kalorij, katere mora posameznik zaužiti s hrano, če naj ostane pri življenju. Potrebnih je najmanj 2200 kalorij. Večina človeštva pa še s temi ne razpolaga. Vsak tretji človek na zemlji ne doseže niti 1800 kalorij. Posledica nezadostne hrane sta seveda lakota in popolno shiranje.

Človek bi mislil, da se svetovna beda manjša. V resnici je pa narobe. Leta 1938

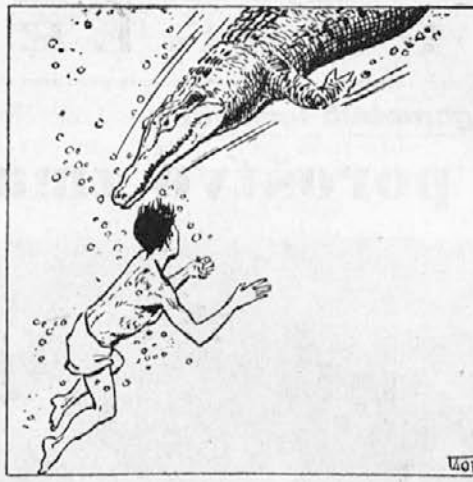
je živelo 38 odstotkov ljudi pod življenjskim minimumom. Leta 1953 so pa uradno ugotovili, da nima dovolj za vsakdanje potrebe že 60 odstotkov ljudi. Kam bo to privedlo, ker se človeški rod vsak dan pomnoži za 150.000 novorojencev.

FAO proučuje tudi to vprašanje. Iz njenih seznamov je razvidno, da je komaj deset odstotkov zemlje obdelane; na travnike in pašnike odpade 17 odstotkov. Vsa ostala površina, ki bi lahko prišla v poštev za oranico, je pa zanemarjena in le slabo obdelana. Prva rešitev je torej, obdelati več plodne zemlje. Drugi način je, bolj umno obdelovanje; izboljšanje živinoreje; večja uporaba tehničnih pripomočkov ter umetnih gnojil. Nujno je potrebna večja izobrazba in večje število kmetijskih ter gospodarskih strokovnjakov. Splošna izobrazba kmečkega prebivalstva se mora dvigniti na višjo raven. Velika zaostalost se opaža tudi pri socialno - posestnih razmerah, zlasti v krajih, kjer še prevladuje veleposest.

47

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eP
o
t
vn
e
z
n
a
n
oSamuel
ScowillMiki
Muster

406. Jim se je bil spretno in naglo potopil. Ni dolgo iskal pod vodo, ko je že ugledal okrogli dragulj. Se v motni podvodni svetlobi je opazil njegovo lesketajočo se lepoto. Z roko, ki se je tresla od razburjenja, je segel po dragotini in se z odločnim sunkom odgnal od jezerskih tal. Takrat je nanj legla senca. Začudeno je pogledal kvišku.

407. V prvem trenutku je pomislil, da ga je zaneslo pod splav, toda kmalu je v vodi razpoznal sovražnika in za hip skoraj otrpnil od strahu. Poskušal je bliskovito splavati vstran in se izogniti nevarni živali, pa je bilo prepozno. Krokodil ga je dohitel in ga z ostrimi zobmi pograbil za levo nogo. Jima je zvilo od strahotne bolečine.

408. Pest, v kateri je stiskal veliki smaragd, se mu je sama od sebe razklenila. Počasi se je dragulj potopil nazaj na dno in prav tako počasi se je Jim potapljal v nezavest. Omaljen od bolečin in ohromljen od groze. To ni bil brezglavi strah, bila je globoka, temna groza zavesti: vsega je konec. Vanj ga je spremljala poslednja misel na pokojno mater.

409. Če se je Jim v stiski sprijaznil z mislijo na konec, na smrt, se ji ni hotel predati njegov veliki, močni prijatelj Hen. Golorok, gnan od želje, da reši mladeniča, je pogumno plaval proti krokodilu v vodi, v katero so se že mešali tenki prameni krvi. Od krokodilovega napada nista minili dobri dve sekundi, ko je prišla pomoč.

410. Hen je dobro poznal krokodile, to veliko nevarnost južnoameriških rek, in se ni nepremišljeno spustil v boj z veliko živaljo. Vedel je, da je na krokodilovem, z oklepom obdanem telesu ena sama možnost za napad. Zato se je spustil krokodilu na hrbet, kot da bi bil konj, in mu svoja močna palca potisnil globoko v očesni duplini.

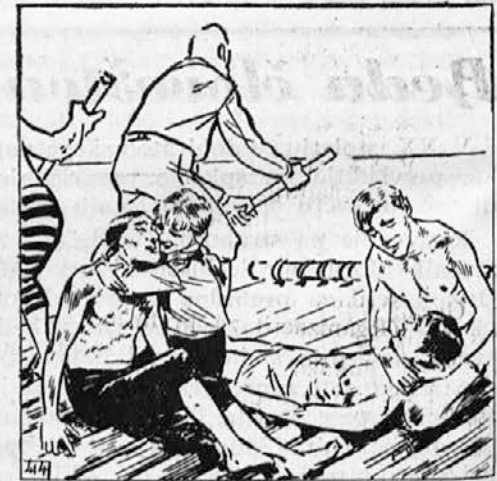
411. Velika žival se je ob tem nenavadnem pritisku zvila v mukah. Indijanec je še vedno neusmiljeno pritiskal palca v njegove oči, da so mu sklepi kar pokali od napora. In uspelo mu je! Krokodil je zazijal, izpustil svojo žrtev in se poskusil iznebiti napadalca. Kot v sanjah je Jim začutil, da so bolečine na nogi popustile, toda pomagati si ni mogel.

412. Henov napad je krokodila skoraj oslepil in tako zbežal, da ga je minila vsa požrešnost. S hitrostjo, ki je okornemu oklopljenemu telesu nihče ne bi pripisal, se je pognal proč. Hen se ni oziral za njim. Potopil se je še niže, do Jima, ga objel in se začel dvigati s poslednjimi močmi in s pljuči, ki jih je hotelo pomanjkanje zraka raznesti.

413. Ko sta se ob splavu sredi razburkane, v mehurčke spenjene kalne vode pokazali Jimova in Henova glava, je Peggy tako stisnilo v grlu, da se je sesedla. Nihče ni imel časa, da bi jo prestregel, saj so profesor Grey, Peter in stric Tom mrzlično pomagali Henu in njegovemu rešencu na splav. S strahom so gledali Jimov blede, nepremični obraz.

414. Hen ni imel moči, da bi spregovoril. Nekaj časa je samo odkimaval z glavo, češ da Jimu ni hudega, potem pa, ko je prišel do sape, je dejal: »Samo za nogo ga je zgrabil. Pomagajte mu! Pojdimo na breg!« Stric Tom in profesor sta začela odrivati splav. Peter je držal Jima, Peggy pa se je oklenila Hena okrog vratu in se mu je jokaje zahvaljevala.